

Égető sebek

Emléksorok Finkey Ferencről,
a büntetés-végrehajtási jogtudomány atyjáról

Jeles történelmi évfordulót ünnepelt a magyar büntetés-végrehajtási jogtudomány ez évben, hiszen 130 éve¹ született Finkey Ferenc, aki e diszciplinát hazánkban megalapította². Finkey páratlanul gazdag jogirodalmi munkásságának³ bemutatása szétfeszíti e tanulmány adta kereteket, s szinte lehetetlen kitérni mindarra a 367 műre⁴, amit a bünyügyi tudományok három ágában – büntetőjog, büntető eljárás jog, büntetés-végrehajtási jog – megalkotot. Írásomban pusztán a témánk szempontjából releváns vonatkozásokat – az életrajzi adatokat és a büntetés-végrehajtási jog tárgykörében született írásokat – emelem ki, természetesen mindezt abban a reményben, hogy nem kisebbítem ezáltal a magyar magister juris criminalis⁵ életművét.

Sárospataktól Sárospatakig

A Zemplén vármegyei Sárospatakon⁶ 1870. január 30-án látta meg a napvilágot Finkey Ferenc egy gimnáziumi tanár – Finkey Pál – és egy pataki kisbirtokos nemes lányának – Tatár Eszter⁷ – frigyéből. Korán, 3 évesen árvaságra jutott⁸ s felnevelése az anyai nagyszülő, Tatár Mihályné Pédery Eszterre hárult. „Nagymama, édesanyánk hetven éves öreg anyja volt ez a mi mentő horgonyunk, aki acélos lélekkel vállalta kidőlt szüleink helyének betöltését.”⁹ Tanulmányait a pataki református elemi iskolában kezdi meg, majd a helyi gimnáziumban folytatja. „A kedves derűs emlékek egész raja járja át lelkemet, ha a pataki gimnáziumban eltöltött 8 és fél év¹⁰ apró élményeire gondolok.”¹¹ Finkey négy nyelv tanulását¹² – latin, görög, német, francia – kezdi meg, ami később igencsak kamatozónak válik külföldi szakmai útjai során. 1887-ben tanulmányait a sárospataki református jogakadémián folytatja. Szerteágazó tevékenységét mutatja, hogy a jogi stúdiumok mellett tovább tökéletesíti francia és német nyelvtudását, valamint megismerkedik az olasz és az angol nyelvvel is, mely utóbbit amerikai kiküldetése során hasznosítja. Tagja a jogász-önképző egyesületnek, az Irodalmi Önképző Társulatnak, az Ifjúsági Lap szerkesztője, részt vesz a főiskola énekkarában, s mindezek mellett a szünetekben még supplikáns is volt, „még pedig hazánk egyik legbájosabb vidékén: Somogyban és Baranyában”¹³. A szórakozás sem maradt ki ifjúkorából: „Nagy táncos nem voltam, de mindig ott voltam a város háza öreg termeiben rendezett jogászbálokon és a lelkünkhez tapadt főiskolai imateremben rendezett ifjúsági ünnepeken”¹⁴. Pataki jogászéveit Finkey ekként summázta: „Én ugyan nem éltem a Bukovay Absentiusok vidám, bohém életét. . . de hát juvenus-ventus, én is életem legvidámabb korszakának mondhatom ezt a gondtalan négy évet. . .”¹⁵ A szülővárosban megkezdett jogakadémiát azonban a 8. félévben már Kolozsvárra folytatja, mivel jogi doktorátus megszerzésére csak egyetemi jogi karon nyílt lehetőség. A doctor juris titulus az ügyvédi vizsga letételének előfeltétele volt, s emiatt az akkor még bírói álmokat¹⁶ dédelgető if-

jú intézményváltásra kényszerült. (A bírói pályára lépés ügyvédi szakvizsgához volt kötve.) Kolozsvári jogászsága nem hagyott mély nyomokat benne, egyetlen szórakozásaként a színházi előadások látogatását említi.¹⁷ A „jogtudori diploma” megszerzését¹⁸ követően ügyvédjelölt Sátoraljaihelyen, majd Poprádon.¹⁹ Az ügyvédi pályához azonban nem jött meg a kedve: „Élesebb ész, kissé furfangosabb és ügyesebb feltalálás, mindenek felett pedig ridegebb lelkület kell ehhez, mint aminővel én rendelkezem.”²⁰ 1893-ban helyettes-jogtanári kinevezést kap a Sárospataki Jogakadémiára, ahol büntetőjogot, közigazgatási és közjogot tanított, bár őszintén leírja önéletrészében, hogy „a büntetőjoghoz nem volt semmi nagyobb előkészültségem”²¹, mégis később ebben alkotott nagyot. A Sárospatakon 1895-ben megírt „Az egység és a többség tana a büntetőjogban” című munkája szolgált alapul a kolozsvári egyetemen magántanári habilitációjául²². Sárospataki jogtanársága alatt több alkalommal külföldi tanulmányúton vett részt, s hasznos tapasztalatokat szerzett a börtönügy, az esküdtbírói eljárás és a fiatalkorúak büntetőjoga témakörökben²³. 1896-ban lépett házasságra a pataki születésű Radácsy Erzsébettel, aki hú társa volt élete végéig²⁴. 1899-ben jelent meg első nagyobb perjogi munkája, a négy kiadást megért „A magyar büntetőeljárás tankönyve”, melyet irodalmi munkássága csúcsteljesítményének tekintett²⁵, míg 1902-es kiadása az öt kiadással díszelgethető anyagi jogi alapmunka, „A magyar büntetőjog tankönyve”. A kiváló szellemi produktumok meghozzák a szakmai elismerést is, hiszen kora két nagytekintélyű jogásza, Wlassics Gyula és Balogh Jenő ajánlására 1908-ban az MTA levelező tagjává választják²⁶. Közben 1900 tavaszán bejárja Nyugat-Európa számos börtönét, javító-nevelő intézetét, azért, hogy valós képet nyerjen a külföldi börtönviszonyokról. Ez kapcsolati tőke megalapozását is jelentette számára, mivel az 1905-ben Budapesten megrendezett VIII. Nemzetközi Börtönügyi Kongresszuson sok, a külföldi börtönlátogatások alatt megismert szakemberrel már mint jó ismerős találkozhatott. 1910 nyarán, Észak-Amerikában tette meg legnagyobb szabású, több mint két hónapos tanulmányútját. Kiküldetése a hivatalos kormánydelegáció tagjaként a Washingtonban megrendezett IX. Nemzetközi Börtönügyi Kongresszusra szolt²⁷. 1912-től a kolozsvári egyetem, majd Pozsony, végül Szeged alma materének professzora. Akkor még nem tudhatta, hogy a szegedi katedra jelenti a végső búcsút számára az oktatástól, mivel 1923-ban igent mondott Varga Ferenc koronaügyész felkérésének és elfogadja a koronaügyész-helyettesi tisztséget. Finkey lett a megtesztetője annak, hogy mégiscsak létezik „az elmélet és a gyakorlat egysége”, hiszen a gyakorló jogásszá lett jogtudósnak előterjesztéseivel szemben egyetlen esetben sem merült fel kifogás²⁸. 1929-ben egyhangúlag megválasztották az MTA rendes tagjának. Ezt követi igazságügyi szolgálatának második állomása a kúriai tanácselnökség, melyet 1930-tól 1935-ig töltött be²⁹. „Ez az állás nagy emelkedés volt reám, hiszen ez a legmagasabb és díszesebb positio magyar bíró számára, amit hosszú munkássága jutalmául elérhet.”³⁰ 1935. június 23-án koronaügyészi kinevezésben részesült, melyet csak egyháza püspöke, Ravasz László biztatására fogad el. Öt évi magas színvonalú szakmai munka után, a 70. életéve betöltésekor – bár lehetősége nyílt volna szolgálathosszabbítási kérelem beadására és azt minden bizonnyal meg is kapta volna – beadta nyugdíjazás iránti kérelmét az igazságügyi miniszternek. A kormányzó nyugállományba vonulásakor a legmagasabb polgári kitüntetéssel, a Magyar Érdemrend nagykeresztjével fejezte ki nagyrabecsülését munkájáért³¹, s még ugyanebben az évben részesül a tudós társadalomban elérhető legmagasabb elismerésben, az akadémiai tiszteletbeli taggá választásban. 1942-től 1944-ig terjed utolsó igazságügyi szolgálatának ideje, amikor is a Fiatalkorúak Budapesti Felügyelő Hatóságának elnöki tisztét látja el. A világháború alatt egészségi állapota megromlott, lakását pedig bombatámadás érte, így hajlék hiányában feleségével visszaköltözik Patakra, ahol a sógornói ház részükre átengedett két szobájában éli le életének hátralévő részét. 1949. január 25-én hunyt el. Kopersóján csak hőn szeretett hitvese koszorúját

engedte elhelyezni, minden más e célra szánt összeget a főiskolai diáksegély alapjára kért befizetni³². A kommunista diktatúra igazságügyi szervei természetesen nem tisztelték meg jelenlétükkel a gyászszertartást.

A pönológia magyar nagymestere

„A büntetőjog harmadik ágával, a büntetéstannal (*Poenologia*), vagyis a börtönüggyel, illetőleg a büntetés végrehajtási joggal szintén sok munkámban foglalkoztam. Kérdés nélkül mondhatom, hogy a büntetőjog ezen ágának önállósítását, külön előadását én harcoltam ki...” olvashatjuk önéletrírásiában.³³

Vallotta, hogy a rendfenntartás, a bűnözés leküzdése szempontjából nem a cselekmények jogi minősítése a lényeges, „nem az a fontos, hogy a vádlott cselekményét eshetőleges avagy alternatív szándékú cselekménynek, – anyagi vagy eszei bűnhalmazatnak kell-e a jogász műnyelven minősíteni, hanem az, hogy milyen büntetést szab ki rá a bíró és még inkább, hogy milyen módon hajtjuk végre a büntetettek zömére kimért szabadságvesztés-büntetéseket.”³⁴ „Börtönügyi dolgozatai között, akárcsak bűnügyi jogirodalmi munkásságánál a terjedelmi határok szelektálásra készítettek, így most őt – számomra „legkedvesebb” – művet emelek ki rövidke méltatás erejéig, melyek a következők: *Büntetési rendszerünk egyszerűsítése* (1904), *A börtönügy haladása az utolsó száz év alatt* (1930), *Büntetési rendszerünk égető sebei* (1932) és *A Büntetéstani problémák* (1933), *A XX. század büntetési rendszerének reformkérdései* (1935)

A Magyar Jogász-Újság különlenyomataként megjelent Büntetési rendszerünk egyszerűsítése című írásában a Csemegi-kódex büntetési rendszerének reformját sürgeti, s megállapítja, hogy e vonatkozásban sem a társadalom, „sem az elméleti, sem a gyakorlati jogászok közt nem beszélhetünk *communis opinio*ról.”³⁵ Felhívja a figyelmet a szabadságvesztés büntetések esetén érzékelhető anomáliákra, s számadatokkal bizonyítja, hogy a börtön-büntetés legnagyobb részt fogházban hajtatik végre, a „fogház”-büntetés végrehajtása pedig akadályozva van a fogházak zsúfoltsága miatt”³⁶ s ez okból is sürgeti a börtönbüntetés eltörlését. Idézi a börtönügyi írók között szállóigévé vált hasonlatot, miszerint az elzárás az elemi, a fogház a középiskola s a fegyház az akadémia a bűnös számára”³⁷, tehát szükséges minimalizálni a fogház-, illetve az elzárás büntetést. A büntetési rendszer reformja alatt elsősorban annak egyszerűsítését érti, avégett, hogy az anyagi kódex, úgy az igazságos represszió, mint a céltudatos prevenció tekintetében hatékonyabb lehessen. „*Igénytelen nézetem szerint vita tárgyává kell tennünk: 1. a halálbüntetés eltörlését, 2. a börtön kihagyását, 3. a fogház és elzárás reformját, 4. a fiatalok és visszaesők büntetésének kérdéseit.*”³⁸

Az akadémiai székfoglaló előadásában, A börtönügy haladása az utolsó száz év alatt-ban legfőbb óhaját³⁹ – a külön börtönügyi törvény megalkotását sürgeti, azért, „hogy a különböző nevű szabadságvesztés-büntetések igaz tartalmát és célját világosan és határozottan állapítsa meg a törvény, hogy aztán a végrehajtó hatóságok és közegek ehhez tudják tartani magukat és igyekezzenek az elítélteket ebben a törvényes keretben kezelni, illetőleg nevelni.”⁴⁰ Megalapozatlannak minősíti a laikus társadalom felőli a büntetés humanizálása, a mintabörtönök elleni kritikákat, melyek e fegyintézeteket valamiféle kényelmi intézményként „értékelik.” Az ilyen laikus kritikák rendszerint a tárgyi tájékozatlanságból erednek. Ezekben a modern nagy börtönökben – melynek csak a nagysága, a túlnagy befogadási képessége ellenkezik a börtönügyi tudomány tanításával – szó sincs az elítéltek dédelgetéséről, kényeztetéséről.⁴¹ Székfoglalójában elismerően méltatja az „örökbecsű 1843-iki büntetőjogi javaslatok”⁴² előremutató rendelkezéseit.

Büntetési rendszerünk égető sebei címmel a Magyar Jogászegylet büntetőjogi szakosztályában megtartott előadásában négy „égető sebről”⁴³ tesz említést a magyar büntetési rendszer hiányosságait vizsgálva: a) az életfogytiglani fegyház végrehajtási szabályairól, b) a rövid tar-

tamú szabadságvesztés-büntetések helyes és eredményes végrehajtásával való nemtörődésről, c) a hivatalvesztés és a politikai jogok gyakorlata felfüggesztése mellékbüntetések kiszabási rendszeréről, d) a hat havi börtönös végső minimum eltörlése és a fegyházas tételekről fogház-
ra leszállás megengedéséről.

Úgy véli, hogy javaslatai bevezetése esetén lehetőség nyílna a büntető bíróságoknak az élet követelményei, a társadalmi, az állami közérdek, de emellett az egyén jogos érdekeinek ortal-
mazására és szolgálatára.⁴⁴

Büntetőtani problémák elnevezésű könyve kora börtönügyi, büntetőtani irodalmának
legszínvonalasabb írása. „Fogalmi köre és meghatározásai ma is világosak és korszerűek. Külföldön szerzett tapasztalatait higgadt, bölcs kritikával, saját viszonyaink, saját jogi felfo-
gásunk szerint értékeli. Finkey e munkáját a büntetőjog harmadik ága tankönyvének tekinti,
jogosan, hiszen itt foglalja össze a büntetés-végrehajtás összes kérdésére vonatkozó joganya-
got tudományos rendszerben.”⁴⁵ A büntetés-végrehajtás vezérlői nála a törvényesség, az
emberiség és az egyénítés, melyeknek „*kitűzése és igazolása. . . az összes büntetési eszkö-
zöknek és biztonsági intézkedéseknek a szabályozásánál irányadókul és zsinormértékül tekin-
tendő.*”⁴⁶ Megkülönbözteti a büntetés tartalmát és célját, előbbi alatt annak „ismérveit, lé-
nyeges, azaz elengedhetetlen jellemvonásait” értette, míg utóbbi, vagyis a büntetés célja a
büntetési eszközöknek s az egész büntetési rendszernek a gyakorlati rendeltetése, azok által
elérni kívánt állami és társadalmi feladatok.⁴⁷

A büntetés célja lehet általános és különös.

Általános (közös) cél: a) az általános visszatartás, b) az elégtételnyújtás egyfelől az államnak,
másfelől a közvetlenül sértett személynek c) a nevelés, az elítélre való erkölcsösítő behatás ;

különös (relatív) cél: a) a halálbüntetésnél az ártalmatlanná tétel, b) a szabadságvesztés-
büntetés enyhébb alakzatainál a helyesebb viselkedésre való figyelmeztetés, a szigorúbb alak-
zatoknál a jellem átalakítása, a testi, értelmi és erkölcsi edzés, c) a pénzbüntetésnél és a közjo-
gi jogosítványok időleges elvonásánál a helyesebb viselkedésre való figyelmeztetés.⁴⁸

A halálbüntetést változatlanul ellenzi és azt egy kultúrállam büntetési rendszerével össze-
egyeztethetetlennek tartja, azonban leszögezi azt is, hogy annak fenntartása vagy eltörlése
nem kizárólag büntetőjogi vagy pönológiai szakkérdés, inkább jogbölcészeti, illetőleg álta-
lános jogpolitikai és kultúrpolitikai kérdés⁴⁹. Ezen álláspontját azonban később megváltoztat-
ta. „*Bizony, elméleti álláspontomat a halálbüntetés ellen, az igazság és a társadalom védel-
me érdekében nekem is szögge kellett akasztanom és több halálos ítéletet mondtam ki, mely-
ben a vádlottak mellett valóban nem lehetett semmi nyomós enyhítő körülményt megállapíta-
ni.*”⁵⁰ A Csemegi-kódex börtönügyi szabályai kapcsán leírja, hogy „*legnagyobb fogyatkozása,
valódi szervi hibája: az ötféle szabadságvesztés-büntetés.*”⁵¹ Büntetőtani főművében fog-
lalkozik még a patronage kérdésével, ami alatt „*a kriminalitás veszélyének kitett egyének és
csoportok, valamint a feltételeken szabadon bocsátott, kísérletileg kihelyezett vagy a véglegesen
kiszabadult elítéltek s ezek családjának az anyagi és erkölcsi támogatására, gyámolítá-
sára irányuló szociálpolitikai mozgalmat*”⁵² értett.

A XX. század büntetési rendszerének reformkérdései címmel az Országos Bírói és Ügyé-
szki Egyesület 1935-ös Kaposváron megtartott közgyűlésén elhangzott előadásában a szabad-
ságvesztés-büntetések egyszerűsödését prognosztizálja, mint a jövő fejlődési irányát, szerin-
te „*csak kétféle, egy szigorú és egy enyhe jellegűt fogunk megkülönböztetni. A magyar Btk. mai
szabadságvesztésbüntetéseivel szemben ez . . . azt jelentené, hogy a mai ötféle . . . helyett . . . csak
kétféle: fegyház és állami fogház. . .*”⁵³ lenne kiszabható. A XX. század büntetési rendszerének
nagy elvi vitakérdése nézete szerint abban áll, hogy a bűnelkövetők között minő büntetett lel-
ki alkatokat, milyen jellemcsoportokat lehet és kell megkülönböztetni s az egyes jellemcso-

portok számára a ma fennálló büntetési eszközöket miképpen lehet hatályosabbakká, sikerebbé tenni s miféle biztonsági intézkedésekkel lehet az egyes különleges jellemcsoportok veszedelmes tagjait a legbiztonságosabban, de mégis emberségesen ártalmatlanná tenni⁴.

Zárszóként idézem a Finkey életút vélhetően legkiválóbb honi ismerőjének, Köbödöcz Józsefnek a nagy jogtudós, a homo humanus életrajzírójának gondolatait: „Finkey Ferenc a hagyományos pataki szellem megtestesítője volt. Ennek a szellemnek a lényegét 1860-ban az országos nagy ünnepségre érkező 26000 ember Erdélyi János rövid megfogalmazásában a főiskola kapujában így olvasta:

Három fáklým ég:

Hít, haza, emberség !

S Finkeyben ez a szellemiség élt, magatartását ez határozta meg, munkájában, tevékenységében ez irányította: Finkey tudatosan, következetesen, őszintén igyekezett szolgálni Istent, a hazát, az embert.⁵⁵

Kőhalmi László

Jegyzetek

¹ **Kőbödöcz József** : *Finkey Ferenc élete és munkássága 1870 – 1949.* Felsőmagyarország Kiadó. Miskolc – Sárospatak, 1995. 9. oldal

² **Vókó György** : *A magyar büntetés-végrehajtási jog.* Dialóg Campus Kiadó. Budapest – Pécs, 1999 – 38. oldal – Vókó György könyvében leírja, hogy Finkey mellett Angyal Pál is szorgalmazta a büntetés-végrehajtással kapcsolatos kérdések önálló jogi szabályozását, s megemlíti, hogy „Irk Albert már magától értetődő természetességgel osztotta fel a büntetőjogot a ma is követett három fő részre.”

Tari Ferenc : *Az időszzerű Finkey* – megjelent: Szathmáry Béla (szerkesztő) : *Emlékkönyv – Finkey Ferenc 1870 – 1949.* Sárospatak. 1995 – 86. oldal – Tari Ferenc a lábjegyzetek között felhívja olvasója figyelmét arra, hogy Finkeyn kívül – őt megelőzve – Balogh Jenő és Vámbéry Rusztem tartott 1888 és 1900 között börtönügyi speciálkollégiumokat.

Nagy Károly : *Visszhang – Ügyészek Lapja 1995 / 2* – A szerző rövidke írásában az alábbi véleményének ad hangot : „Időrendben 8., de minden bizonnyal a legnagyobb koronaügyészünk dr. Finkey Ferenc...”

Tóth Mihály : *Szilánkok III. – Rendhagyó portré – töredékek.* Ügyészek lapja 1994 / 3 – 66. oldal – „Angyal. Irk és Vámbéry mellett a két világháború közötti korszak legnagyobb büntetőjogásza kétségtelenül Finkey Ferenc volt...”, továbbá prof. Tóth Mihály hivatkozik Földvári József professzor Finkey-t méltató szavaira is.

⁴ **Kőbödöcz József** : *i. m.* – 163. oldal

⁵ **Kőbödöcz József** : *i. m.* – 108. oldal és Kőhalmi László : *Finkey Ferenc, a magyar magister juris criminalis – Collega – 2000 / augusztus – Búza László akadémikus az alábbi szavakkal méltatta Finkeyt a temetésén mondott beszédében : „Mint kiváló diákját, rögtön tanulmányai befejezése után magához ölelte az Alma Mater, s ő rövid pár év alatt az ország legkiválóbb büntetőjogászaiknak so-*

rába emelkedett. Tankönyveiből nemesak a joghallgató ifjúság tanul országszerte, azok ott állnak minden büntetőbíró asztalán. Munkásságával részt vesz a büntető jogalkotás irányításában is, az egész országnak valóságos magister juris criminalis a lesz.”

⁶ **Kopp László** : *Finkey Ferenc sárospataki évei.* 128. oldal, megjelent – Szathmáry Béla (szerkesztő) *Emlékkönyv – Finkey Ferenc 1870–1949,* Sárospatak, 1995

Finkey Ferenc : *Enlékképek és élmények életem derűs napjaiból.* Sárospatak, 1944 – 13. és 16. oldal.

⁷ **Finkey Ferenc** : *i. m.* 17. oldal – Erről Finkey így ír: „Mikor szüleink 1872 karácsonykor (apánk december hó 26-án, anyánk pedig 27-én) tragikus hirtelenséggel egyszerre meghaltak, mind a négyen, akik a Mindenható kegyelméből életben maradtunk, apró gyermekek voltunk.”

⁸ **Finkey Ferenc** : *i. m.* 17. oldal

⁹ **Finkey Ferenc** : *i. m.* 31. oldal – Finkey 1879-től 1887-ig volt a pataki gimnázium növendéke, s hogy tanulmányai 8 és fél évig tartottak és nem csak 8 évig –, ez a pataki oktatási rendszerben szereplő ún. „progimnázium” kötelező elvégzésével magyarázandó.

¹⁰ **Finkey Ferenc** : *i. m.* 17. oldal

¹¹ **Finkey Ferenc** : *i. m.* 36. oldal – Előrelátóan ír a nyelvtanulás fontosságáról ekként : „Mai szomorú állapotaink egyik fő tényezője az is, hogy ma a legtöbb magyar ember nem tud közvetlenül érintkezni idegen államok embereivel, nyelvtudásunk fogyatékoságai miatt.”

¹² **Finkey Ferenc** : *i. m.* 52. oldal – A supplikálás régi pataki hagyomány volt, ami a XVII – XVIII. században jött divatba a célból, hogy a főiskola épületeinek fenntartási költségeihez – a rendes legáció gyűjtése mellett – anyagi forrást szerezzenek. Ilyenkor az ország különböző vidékeit járták a főiskolások adományok végett, s így került el Finkey Baranyába és

Somogyba, ahol különösen Pécs és a Balaton jelentett számára nagy élményt.

¹¹Finkey Ferenc: *i. m.* 44. oldal

¹²Finkey Ferenc: *i. m.* 43. oldal

¹³Finkey Ferenc: *i. m.* 58. oldal

¹⁴Finkey Ferenc: *i. m.* 57. oldal

¹⁵Kopp László: *i. m.* 135. oldal. A Ferenc József Tudományegyetem jogi karán 1892. január 23-án avatták jogtudományi doktorrá.

¹⁶Finkey Ferenc: *i. m.* 58. oldal

¹⁷Finkey Ferenc: *i. m.* 59. oldal

¹⁸Finkey Ferenc: *i. m.* 64. oldal

¹⁹Kopp László: *i. m.* 140. oldal – A kolozsvári egyetemen 1896-ban habilitált.

²⁰Finkey Ferenc: *i. m.* – 73. oldal – Ausztriában, Németországban, Franciaországban, Angliában, Belgiumban és az Egyesült Államokban is járt Finkey.

²¹Finkey Ferenc: *i. m.* – 132. oldal – E szavakkal jellemezte házasságukat Finkey: „Én is azt tartom legnagyobb szerencsémnek, hogy a jó Isten nekem adta az én drága jó feleségemet, akivel immár közel félszázadot tölthettem igazi boldogságban.” „Én rám csakugyan illik a Pál apostol axiómája: Annakokáért a férfi elhagyja az ő atyját és anyját és ragaszkodik az ő feleségéhez és léssen egy testté (Efezusi levél V.31.)”

²²Finkey Ferenc: *i. m.* – 118. oldal

²³Finkey Ferenc: *i. m.* – 126. oldal

²⁴Finkey Ferenc: *i. m.* – 74. oldal – Kiküldetését a börtönügy és a fiatalokrák modern büntetőjoga terén végzett addigi munkája elismerésének tekintette. Ebben támogatója volt Balogh Jenő, a későbbi igazságügyi miniszter.

²⁵Finkey Ferenc: *i. m.* – 104. oldal – A felterjesztést a Kúriára kellett megtenni, mely a koronaügyész neve alatt ment.

²⁶Nagy Károly: – *Koronaügyészek – Ügyészek Lapja* – 1994 / 4 – 88. oldal – 1930-ban a Kúria III. tanácsának elnöke, dr. Magyar István lett a koronaügyész, s helyére – a gyilkosság, csalási és okirat-hamisítási ügyeket tárgyaló öttagú tanács élére – került.

²⁷Finkey Ferenc: *i. m.* – 106. oldal

²⁸Finkey Ferenc: *i. m.* – 113. oldal

²⁹Kopp László: *i. m.* – 160. oldal

³⁰Finkey Ferenc: *i. m.* – 122. oldal és hivatkoznék ismét a 2. lábjegyzetben leírtakra

³¹Finkey Ferenc: *i. m.* – 122. oldal

³²Finkey Ferenc: *Büntetési rendszerünk egyszerűsítése*. Különlenyomat a Magyar Jogász Újság 1904. évi évfolyamából, 5. oldal.

³³Finkey Ferenc: *Büntetési rendszerünk egyszerűsítése* – 7. oldal

³⁴Finkey Ferenc: *Büntetési rendszerünk egyszerűsítése* – 8. oldal

³⁵Finkey Ferenc: *Büntetési rendszerünk egyszerűsítése* – 19. oldal

³⁶Finkey Ferenc: *i. m.* – 123. oldal

³⁷Finkey Ferenc: *A börtönügy haladása az utolsó száz év alatt*. Értekezések a Filozófiai és Társadalmi Tudományok köréből. III. kötet 11. szám. Budapest. 1930 – 13. oldal

³⁸Finkey Ferenc: *A börtönügy haladása az utolsó száz év alatt* – 11. oldal

³⁹Finkey Ferenc: *A börtönügy haladása az utolsó száz év alatt* – 40. oldal

⁴⁰Finkey Ferenc: *Büntetési rendszerünk égető sebei*. Magyar Jogászegyleti értekezések, új folyam XXIV. kötet 129. füzet, 1932. október 89., 94., 99., 102. oldalak.

⁴¹Finkey Ferenc: *Büntetési rendszerünk égető sebei* – 114. oldal

⁴²Tari Ferenc: *i. m.* – 88. oldal

⁴³Finkey Ferenc: *Büntetéstani problémák*. Az MTA Jogtudományi Bizottságának Kiadványsorozata 4. szám, Budapest, 1933 – 10. oldal.

⁴⁴Finkey Ferenc: *Büntetéstani problémák* – 12. oldal.

⁴⁵Finkey Ferenc: *Büntetéstani problémák* – 16. oldalól

⁴⁶Finkey Ferenc: *Büntetéstani problémák* – 54–55. oldal és még ugyanerről Finkey Ferenc: *A börtönügy haladása az utolsó száz év alatt* – 6. oldal; Finkey Ferenc: *Büntetési rendszerünk egyszerűsítése* – 20. oldalól és Finkey Ferenc: *Büntetési rendszerünk égető sebei* 89. oldal.

⁴⁷Finkey Ferenc: *i. m.* – 108. oldal – „A tisztazugi méregkeverő asszonyok némelyike, egy bestiális kádármeister, aki képes volt feleségét és három ártatlan gyermekét saját kezével megfojtani, csak-hogy tőlük megszabadulva elvehesse új szeretőjét. Ilyen esetekben valóban nincs értelme kíméleteskedni az emberi mivoltukból kivetkezett vádlottakkal szemben, kivált a mai háborús időkben, amikor annyi derék becsületes vitéz fiatal emberünk ontja vérért a hazáért a különböző harctereken.” és Finkey Ferenc: *A magyar anyagi büntetőjog jelen állapota* – Budapest, Grill Károly Könyvkiadóvállalata. 1923 – 28. oldal – „...abolícionista állásponton annyi módosítást kívánok tenni, hogy teljes mértékben csatlakozom a Beccaria, Carrara és Mittermeyer ama kiegyenlítő (compromissuális) megoldásához, mely szerint a halálbüntetés elvileg s a büntetőjogi tudomány szempontjából minden körülmények közt helytelen és elítélendő, mint a régi durva (barbár) emberietlen, kegyetlen korok maradványa. Azonban rendkívüli időben – háború vagy forradalom idején – aligha lesz valamikor elkerülhető a halálbüntetés s ily esetekben a „kivételes állapot” az állam, a haza érdeke, vagy a társadalom rendjének megmentése vagy helyreállítása igazolhatja azt, mint rendkívüli büntetést.”.

⁴⁸Finkey Ferenc: *Büntetéstani problémák* – 194. oldal.

⁴⁹Finkey Ferenc: *Büntetéstani problémák* – 267. oldal.

⁵⁰Finkey Ferenc: *A XX. század büntetési rendszerének reformkérdései*. Stádium Sajtóvállalat Rt. Budapest, 1935 – 16. oldal.

⁵¹Finkey Ferenc: *A XX. század büntetési rendszerének reformkérdései* – 11. oldal.

⁵²Köbödcz József: *i. m.* – 8. oldal.